

Akademisyenlerin Gözünden Türkiye’de Eğitim Yönetiminin Akademik Durumu: Nitel Bir Analiz¹

Deniz Örücü
Başkent Üniversitesi, Ankara

Hasan Şimşek
Bahçeşehir Üniversitesi, İstanbul

Bu araştırmanın amacı, Türkiye’de eğitim yönetimi alanının akademik bir disiplin olarak günümüzdeki durumunu Ankara’da eğitim yönetimi alanında görev yapmakta olan akademisyenler tarafından algulandığı biçimiyle irdelemektir. Nitel araştırma yönteminin kullanıldığı çalışma, Ankara’da bulunan üç devlet üniversitesinde mevcut olan Eğitim Yönetimi, Teftişi, Planlaması ve Ekonomisi alanında eğitim-öğretim görevi yapan öğretim üyeleri ile gerçekleştirilmiştir. Çalışmaya Ankara, Hacettepe ve Gazi Üniversitelerinde görev yapan 8 profesör, 1 doçent ve 10 yardımcı doçent katılmıştır. Sayı az olduğu için örneklem yoluna gidilmemiş ve mevcut evrenin tümü araştırmaya dahil edilmiştir. Kavramsal çerçeve ışığında araştırmanın veri toplama aracı olan yarı yapılandırılmış görüşme formu oluşturulmuştur. Veriler içerik analizi kullanılarak analiz edilmiştir. Sonuçlar, Ankara’da görevli akademisyenlerin algularından akademik anlamda eğitim yönetimi alanının karmaşık ve çeşitli açılardan problemleri bir yapıda olduğunu göstermiştir. Problemler, araştırmaların ve akademisyenlerin özellikleri, bilgi temeli, meslekleşmesi ve sosyo-politik bağlamla ilgilidir.

Anahtar sözcükler: Eğitim yönetimi, bilimsel alan algısı, akademik durum, eğitim yönetiminin bilgi temeli

---

¹Bu makale; Örücü, Deniz (2006). *An analysis of the present state of educational administration scholarship in Turkey from the perceptions of the scholars in Ankara [Ankara’daki eğitim yönetimi akademisyenlerinin algularından eğitim yönetiminin akademik bir alan olarak Türkiye’deki güncel durumunun irdelenmesi]*, Middle East Technical University, Prof. Dr. Hasan Şimşek danışmanlığında, yayımlanmamış doktora tezine dayalı olarak hazırlanmıştır.

Atf için/Please cite as:

Örücü, D., & Şimşek, H. (2011). Akademisyenlerin gözünden Türkiye’de eğitim yönetiminin akademik durumu: Nitel bir analiz.. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi [Educational Administration: Theory and Practice]*, 17(2), 167-197.

The State of Educational Administration Scholarship in Turkey from the Scholars' Perspectives: A Qualitative Analysis

Background. The field of educational administration has become critically important both in the world and in Turkey because of a heightened interest in education by all the nations. Schools are the foci of societal and global change, which places the educational administrators in a critical situation. In order to cope with and adapt to the rapid changes, they need to be well-trained and perform their jobs professionally. At this point, the scholars of educational administration holds outstanding responsibility for training the school administrators as well as contributing to the academic development of the field. The field of educational administration, owing its presence to the general administrative thought and science of management, has been influenced by different paradigms, thematic domains, various lines of inquiry and a continuing quest for a knowledge base since its emergence. Moreover, various organizational theories were utilized and various trends became dominant in research at different times (Willower & Forsyth, 1999). Educational administration scholarship in Turkey has to encounter many challenges due to the recent global changes. Evidently, it is woven with problems and issues such as the scientific nature of the field, the efforts to build a solid knowledge base, using research paradigms and methodology, scholarly activities, various phenomena affecting the scholarly development of the field (Aydm, Erdağ ve Sarier, 2010; Donmoyer, 1999; Maxcy, 2001; Şimşek, 2003).

Purpose. In the light of the literature review, the purpose of this study is to investigate the current state of educational administration as an academic field from the perceptions of the educational administration scholars residing in Ankara.

Method. This research was designed as a qualitative study. In qualitative studies, the whole phenomenon is understood as a complex system that is more than sum of its parts, which brings up a holistic picture of a case, a situation, an activity, a material or a fact (Fraenkel & Wallen, 2000). The data collection instrument was a semi-structured interview guide prepared by the researchers based on the conceptual framework to achieve as detailed data as possible. As for the data source, the population was the educational administration scholars residing in Ankara. The population and the sample had to be the same because of the limited number of scholars in the field. Before the actual interview sessions, 3 interviewees participated in the piloting stage of the interview form, and of the remaining 20 participants, there were nine professors, one associate professor and ten assistant professors from the 3 state universities in Ankara. One of the scholars did not want to participate in the study, so the total number of the participants was 19. At the beginning of each interview session, the participant was briefed about the aim of the study and the interview. Further information was provided about the length of the interview and anonymity of data was ensured. Consent for audio recording was requested from the participants and except 5 participants, all the others agreed to be audio recorded. In

terms of data analysis, the data from the interviews were subjected to content analysis. In this particular study, the researcher, first, transcribed all the interview recording word by word. Then, all the transcriptions were read to be analyzed and notes were taken as to where certain words or statements could be categorized. Finally, in the light of the interview questions and the notes taken by the researcher while reading the transcribed texts, a coding list was prepared. Next, as proposed by Akşit, (as cited in Yıldırım & Şimşek, 1999, pp. 183-4), the researcher utilized Microsoft Excel Spreadsheet program to put the oral data in numbers and to make it accessible. On a spreadsheet, 4 columns were created to demonstrate which subject the data came from, what general categories, parent and sub-parent categories the data fell into and what the participant had said. All the data were categorized this way entering certain words and phrases provided by 19 participants. Next, it was more practical to sort the data according to the parent and sub-parent categories to analyze and write the results. While the researcher was categorizing the data, further categories emerged and there was a need to provide a second-level coding. Content-Analytic Summary tables were prepared for each sub-parent category, through which the perceptions of the scholars were demonstrated by quantification. Moreover, the researcher went over the content analytic summary tables, the Excel sheets and checked back the texts of interview records when necessary not to miss any single data or not to distort data.

Results and conclusions. Results of the study comprise of 6 main themes being the scientific nature of education and educational administration, the existence of an established knowledge base, possible presence and dominant use of any research paradigm or method, the impact of various events and phenomena on the field, problems shaping the present state of educational administration scholarship and expectations from the future. The results revealed that educational administration is perceived as an interdisciplinary social science. A solid knowledge base for the field is necessary but it has not been fully achieved yet. Moreover, the dominant research paradigm is positivism and the use of quantitative method is widespread among researchers. In addition, some turning points affecting the development of the field are the establishment of first Faculty of Education in Ankara University and restructuring of faculties of education in 1997. Other issues have also been mentioned as having either negative or positive impact. Numerous problems were identified from the perceptions of the scholars, which help to shape the present state of the educational administration scholarship in Turkey. Considering the results of the study, it may be concluded that there is some kind of what Maxcy (2001) called “turmoil” present in the educational administration scholarship within the perceptions of the scholars working in Ankara. For the future, there were both optimistic and pessimistic remarks.

Keywords: *Educational administration, scientific field perception, knowledge base in educational administration*

Eğitim yönetimi alanı son yıllarda dünyada ve Türkiye’de kuram ve uygulama açısından önem kazanmıştır. Dünyada ve Türkiye’de gelişen sosyal, politik ve ekonomik süreçler sonucunda ortaya çıkan eğitim ihtiyaçları ve sorunlarının çözümünde eğitim yöneticilerine şüphesiz ki önemli sorumluluklar düşmektedir. Bu bağlamda, başta Amerika Birleşik Devletleri, İngiltere, Avustralya ve Kanada gibi ülkeler olmak üzere küresel anlamda alanı tanımlamaya ve bilgi birikimini belirlemeye yönelik çeşitli akademik çalışmalar söz konusudur (Donmoyer, 1999; Scheurich, 1995).

Eğitim yönetimi, yirminci yüzyılın başında Amerika Birleşik Devletleri’nde üniversitelerde açılan bölümler aracılığı ile ilk kez akademik anlamda çalışmaya başlanmış ve zamanla tüm dünyada kuram ve uygulama açısından gelişme kaydederek uzmanlaşma sürecine girmiştir (Papa, 2009). Sergiovanni, Burlingame, Coombs ve Thurston (1987) eğitim yönetimi alanını eğitimsel amaçlara verimlilikle ulaşmak için birlikte çalışma süreci olarak tanımlamaktadırlar. Şüphesiz eğitim yönetimi, özellikle uygulamada eğitim sistemlerinin ve okullaşma olgusunun önemli bileşenlerinden biridir. Papa (2009), eğitim yönetimi alanının bugünkü durumunu değerlendirebilmek için daha önce neler yapıldığının anlaşılması gereğini savunmuştur. Uygulamada okul açısından büyük önem taşıyan eğitim yönetiminin, üniversitelerde çalışılan bir disiplin olarak konumunu irdelemek kaçınılmazdır.

Alanın genel olarak tarihsel geçmişine bakıldığında, ilk kuramsal çalışmalar başladığında gelenekçi, akılcı ve pozitivist yaklaşımlar yoğunlukla kullanılırken, 1970’lerden sonra sırasıyla pozitivism ötesi olarak adlandırılan yorumlayıcı, eleştirel, bilişsel, simgeci ve kültürel kuramlar da ilgi çekmeye başlamıştır (Willower ve Forsyth, 1999). 1990’lardan bugüne alanı etkilemeye başlayan kuramlar ise postmodern düşünce ve uzantılarıdır (Mullen, 2006). Bu bağlamda, 1950’lerde alana hakim olan pozitivism temelli “teori hareketi”ne tepki olarak 1970’lerde Greenfield’in savunuculuğunda eğitim araştırmalarında nesnellikten çok öznelliği vurgulayan yorumlamacı yaklaşım kabul görmeye başlamıştır. Bilimsel araştırmalarda pozitivist ve yorumlamacı yaklaşımları benimseyen akademisyenler arasındaki fikir çatışması “paradigma savaşları” olarak adlandırılıp, alanyazında yerini bulmuştur (Lutz, 2000; Willower & Forsyth, 1999; Oplatka, 2007). Araştırmalarda, pozitivist yaklaşım çerçevesinde nicel araştırma deseni yoğunlukla kullanılırken, post-pozitivist yaklaşımlar içerisinde nitel araştırma desenine başvurulmaktadır (Şimşek, 1997). Öte yandan, alandaki çalışmalarda kuramsal çoğulculuk yaklaşımının kullanılmasını öneren kuramcılardan Griffiths (1995), farklı sorunları irdelerken farklı araştırma yöntemlerine uygunluk sağlayan farklı paradigmanın yerinde, doğru olarak ve gerektiğinde birlikte kullanılmasını önermiştir.

Eğitim yönetiminde üretilen bilgi ve kavramsal çerçevenin yönetim kuramında ve kamu yönetiminde kullanılan yaklaşımlardan etkilenecek geliştiği bilinen bir gerçektir (Hoy ve Miskel, 1987). Diğer örgütlerin yönetim süreçlerinde olduğu gibi eğitim yönetiminde de sırasıyla klasik yönetim

yaklaşımı, sistem yaklaşımı, insan ilişkileri yaklaşımı ve davranış bilimi yaklaşımı kullanılmıştır (Lunenburg ve Ornstein, 1996). Kuramsal açıdan derinlemesine irdelendiğinde, Burrell ve Morgan (1979)’ın yönetsel düşünce sistemini ve örgütsel analizin altyapısını açıklamak amacıyla geliştirmiş oldukları 4 temel sosyolojik paradigmanın eğitim yönetimi araştırmaları ve uygulamaya yön verdiği görülmektedir. Bunlar; işlevselci paradigma, yorumlamacı paradigma, radikal insancıl paradigma ve radikal yapısalcı paradigma olarak adlandırılır. Burrell ve Morgan’ın (1979) oluşturdukları bu paradigmlar toplumsal kuram analizi için tanımladıkları iki boyutun sonucu olarak ortaya çıkmıştır. Bu boyutlar bilimin doğası ve toplumun doğasıdır. Bilimin doğası öznel ve nesnel olarak ikiye ayrılırken, toplumun doğası ile ilgili sayılılar ise düzen ve köklü değişim olan iki zıt kavramı temel alır.

Bu paradigmlar irdelendiğinde, işlevselci ve radikal yapısalcı yaklaşımların daha çok klasik yönetim kuramına ve epistemolojik açıdan pozitivist araştırma geleneğine temel oluşturduğu görülmektedir. Yorumlamacı ve radikal insancıl paradigmlar ise insan ilişkileri ve davranış bilimleri kuramları ile birlikte pozitivism ötesi araştırma geleneklerine ışık tutmaktadır. Yukarıda bahsedilen eğitim yönetimi araştırmalarındaki paradigma savaşı olgusu, kuramcılarının benimsemiş oldukları bu sosyolojik paradigmların araştırmalara yansımalarının bir sonucudur.

Eğitim yönetimi alanında bilimsel çalışmaların evrimsel gelişimine bakıldığında, alanda bilimsel nitelikli çalışmaların ve eğitim yönetiminin meslekleşmesinin ciddi anlamda başlaması 1940’larda Amerika’da gerçekleşmiştir. O yıllarda, daha çok iş analizi ve klasik yönetim süreçleriyle ilgili çalışmalar bulunmaktadır (Campbell, Bridges, Corbally, Nystrand ve Ramseyer, 1971; Hoy ve Miskel, 1987). O dönemde üniversitelerde açılan lisansüstü programların sayıca artması ve özellikle bazı akademik temelli dernek ve toplulukların kurulması alanda bilimsel bilgi üretimine hız kazandırmıştır. Eğitim Yönetimi Üniversite Konseyi (UCEA), Eğitim Yönetimi Profesörleri Ulusal Konferansı (NCPEA), Eğitim Yönetiminde Kooperatif Program (CPEA) ve Amerika Okul Yöneticileri Derneği (ASAA) alanın akademik ve mesleki gelişimine ilk ciddi katkıda bulunan topluluklardır (Campbell ve diğ. 1971).

Bu dönemde araştırmalar daha çok işlevselci ve radikal yapısalcı yaklaşımların uzantısı olan mantıksal pozitivism çerçevesinde gerçekleşmiştir. Buna bağlı olarak alanda yoğunlukla kullanılan pozitivist araştırma geleneğine göre olgular, çevredeki süreç ve etkenlerden soyutlanarak nesnelleştirilir, daha sonra da gözlenebilir ve ölçülebilir niteliklere indirgenir. Bu şekilde pozitivism, toplumsal süreçleri toplumun gözlenebilir ve ölçülebilir yönleriyle açıklamayı yeterli görmektedir. Pozitivistler doğru ölçüm ve nicelleştirme ile sosyal gerçeğin tanımlanıp anlaşılabilir hale getirilebileceğini savunur (Fırat, 2006). Pozitivist bakış açısına göre sosyal olay ve olgular da gözlenebilir ve ölçülebilir değişkenler şeklinde açıklanabilir. İnsan, insan davranışları ve bu davranışları etkileyen süreçler sayısal verilere dönüştürülebilir (Fırat, 2006).

1960 ve 1970’lerde sosyal bilimlerin etkisinin artmasıyla pozitivist gelenek ve eğitim yönetiminde varolan teori hareketi sorgulanmaya başlanmış; yine Burrell ve Morgan (1979)’ın dediği gibi, yorumsamacı ve radikal insancıl paradigmalardan ışığında pozitivism ötesi olarak adlandırılan yaklaşımlar gelişmiştir. Bu noktada, alanyazında pek çok kaynakta söz konusu olan paradigmatik dönüşüm gerçekleşmiştir (Bates, 1994; Willower ve Forsyth, 1999; Şimşek, 1997). Pozitivism ötesi paradigmanın en önemli özelliği ise, pozitivismin aksine, evrende özellikle sosyal bilimlerde tek bir doğru olmaması, sosyal gerçekliğin karmaşık olduğu görüşü üzerinde yoğunlaşmasıdır. Bilimin nesnel bilgi üretme süreci olmadığını, bilimsel sürecin dünyanın göreliliğini temel alan bir süreç olduğunu vurgular. Sosyal olgular, sosyal davranışları belirleyen genellenebilir yasalar türetmek yoluyla değil, bir durumun kendine özgü boyutlarının ayrıştırılması ile anlaşılabilir (Şimşek, 1994). Kısaca, ilişkiler nedensellikten ve indirgemecilikten uzak, sosyal olgularda tek bir doğrunun kesinliğinin mümkün olmadığı vurgusu söz konusudur. Eğitim yönetimi alanında nesnelliği eleştirerek araştırmalarda yorumlamacı ve öznel bir yaklaşımla gerçekleşmesi gerekliliğini ciddi anlamda ilk seslendiren 1974 yılında Thomas B. Greenfield olmuştur. Okulların ve yönetsel süreçlerinin içinde bulunan insanlardan bağımsız düşünülemediğini öne sürerek pozitivismin nesnellik vurgusunun bu noktada sınırlılığında bahsetmiştir (Willower ve Forsyth, 1999). Pozitivism ötesi paradigma çerçevesinde yorumlamacılık, eleştirel kuram, kültürel kuram, kaos kuramı ve postmodernizm gibi yaklaşımlar eğitim yönetimi araştırmalarında yer bulmaya başlamıştır. Özetle, alanda pozitivist ve pozitivist ötesi kuramlar ile bunlara bağlı araştırma gelenekleri varlığını sürdürmektedir; fakat halen pozitivist geleneğin yaygınlıkla kullanıldığı bilinmektedir (Aydın ve diğ. 2010).

Günümüzde alanın en önemli sorunlarından biri olan üzerinde uzlaşılmış bir bilgi temeli oluşturma çabasını Murphy (1995), Geleneksel Dönem (1900-1946), Davranış Bilimi Dönemi (1947-1985) ve Diyalektik Dönem (1986-bugün) olarak üç döneme ayırmaktadır. İlk iki dönemde daha çok bilimsel yönetim ve teori hareketinin yapılandığı bilgi temeli kurma çabası, Murphy (1995)’in deyimiyle, mayalanma aşamasında iken, son dönemde varolan birikimin zayıf ve ihtiyaçlara yönelik olmadığı kanısıyla sert eleştirilere maruz kalmıştır. Eğitim yönetimi alanındaki bilgi temeli sorunu, örgütsel çıktıların ihmal edilmesi, eğitim meselelerinden uzaklaşılması, bilginin etik kökenlerinin göz ardı edilmesi, alanın uygulamalı kısmının ihmali gibi konulardan kaynaklanmaktadır.

Riehl, Short ve Reitzug (2000), bu durumu epistemolojik ve pragmatik olarak iki problemle açıklamaktadır. Epistemolojik sorun sosyal bilimlerde bilginin eskisi gibi olmadığı, “bilen”e bağlı olarak değişim gösterdiği ve nesnel bilginin mümkün olmadığı gerçeğinden kaynaklanmaktadır. Bu nedenle, resmi bir bilgi temeli sağlanmaya çalışıldığında, bunun sadece belirli grupların ilgi ve ihtiyaçlarına hizmet edebileceği öne sürülmektedir. Öte yandan, alandaki kuram

ve uygulamanın birbirine uzak kalmasıyla ilgili olan pragmatik bir sorun da vardır (Riehl ve diğ., 2000). Donmoyer (1999) ve Littrell ve Foster (1995), akademisyenlerin kendi uzmanlıklarını meşrulaştırmak adına hayal dünyasında yaşadıklarını ve uygulamadaki sorunları göz ardı ettiklerini belirterek, alanda standart bir bilgi temeli oluşturmanın bir mitteden öteye gidemeyeceğini savunmaktadırlar. Imber (1995) ise alandaki bilgiyi kuramsal, teknik ve uygulama bilgisi olarak üçe ayırmaktadır. Kuramsal bilginin, sahadaki okul yöneticisi açısından hiçbir anlamı olmadığını, sadece akademisyenlerin işine yaradığını, öte yandan okul yöneticilerinin genellikle deneyimleri ve içgüdüleriyle işlerini gerçekleştirdiklerini savunmaktadır. Akademisyen kimlikler ve uygulamadaki kimliklerin üretilen bilgi konusunda fikir birliği sağlayamaması ve doğrudan bilgi transferinin gerçekleşmemesi zorluklar yaratmaktadır (Gore ve Gitlin, 2004).

Resim böyle iken, yine diyalektik dönem içerisinde, özellikle son yirmi yıldır, yukarıda da ismi anılan ABD’deki önde gelen eğitim yönetimi dernek ve kuruluşları alanda bilgi temeli oluşturmak amacıyla düzenli çalışmalar yapmaktadırlar. Sosyal, ekonomik ve politik değişimler sonucu okullardaki değişim, eğitim yönetimi alanında kuram, uygulama ve meslekleşme konularında yeniden yapılanma ve güncel araştırma ihtiyacını tetiklemektedir (Culbertson, 1988; Anderson ve Jones, 2000; Oplatka, 2007). Bu anlamda, alanda bilgi temeli kurma girişimlerine bakıldığında; UCEA, NCPEA ve AERA (Amerikan Eğitim Araştırmaları Derneği) gibi derneklerin sistematik biçimde farklı yöntemler kullanarak, kimi zaman da ortak çalışmalarla örgütlenerek alanda güvenilir, yöneticilerin ve akademisyenlerin ihtiyacını karşılayabilecek bir birikim yaratma çabaları dikkat çekicidir. Bu çabaların ortak çıkış noktaları, alanın zeminini haritalandırmak, standartları ve gerekli bilimsel bilginin kapsamını belirlemek ve araştırma yöntemlerini zenginleştirmektir (AERA, 1999; Donmoyer, Imber ve Scheurich, 1995; Orr ve Pounder, 2006). Öte yandan, kendileri de bu çalışmalarda yer alan araştırmacılardan olan Beach ve Berry (2005), eğitim yönetimi alanını tanımlamaya çalışan bilgiyi belirleme çaba ve çalışmalarının beyhude bir akademik polemik konusu olduğunu ve tanımlanmış bir bilgi temeli oluşturmanın alanın yapısından dolayı zor ve belirsizlik dolu olduğunu belirtmektedirler. Konuya farklı bir bakışla yaklaşan Samier (2008), son yıllarda çalışmalarda kendi deyimiyle “bayağılaşmanın” (kitschification) söz konusu olduğunu öne sürmüştür. Bunun sebebini, bazı kültürel, sosyal ve politik gelişmelerin bilimsel bilgi ve mesleki uygulama açısından çeşitli moda ve gelişim geçici akımlara yol açması olarak açıklamaktadır. Örnek olarak, liderlikle ilgili bilimden ve kuramdan uzak sayısız yüzeysel kaynağın bulunduğunu belirtmektedir. Bu durumun entelektüel sıradanlığa sebep olduğunu ve alandaki bilgi birikimini olumsuz etkilediğini savunmaktadır.

Alanın ABD dışındaki ülkelerdeki durumuna bakıldığında; İngiltere, Kanada, Avustralya ve Yeni Zelanda gibi ülkelerin akademik anlamda yaptıkları çalışmalarla ön plana çıktıkları ve ABD’de görülen dernekleşmeye benzer

faaliyetlerde buldukları alan yazından anlaşılmaktadır (Barnett, 2006; Şişman ve Turan, 2003). Anglo-Saxon geleneğiyle eğitimin yerinden yönetildiği ülkelerde, Bonapartist gelenekle eğitimin merkezden yönetildiği ülkelere göre daha başarılı uygulamalar kaydedildiği bilinmektedir (Şimşek, 2003). Uzakdoğu ülkelerine bakıldığında, yine ABD'ye benzer bir yönelim hakimdir (Esther, 2006). Örneğin, Malezya'da kendi kültürleri bağlamında bir bilgi temeli kurma çabası görülmektedir (Bajunid, 1996). Ek olarak, ilginç değerlendirilebilecek bir bulgu, Güney Kore'deki eğitim yönetimi araştırmalarıyla ilgilidir. Kim ve Cho (2005), ülkelerinde eğitim araştırmalarında nitel araştırma geleneğinin son yıllarda yoğunlukla kullanıldığını ve daha çok ülkenin kendi sosyokültürel bağlamına yönelik konular seçildiğini belirtirken, bu süreci "araştırma konularını sömürgecilikten kurtarmak" olarak adlandırmışlardır.

Eğitim yönetiminin Türkiye'deki gelişimine ve durumuna bakıldığında, alanyazında pek çok kaynakta değinildiği gibi, bazı dönüm noktalarının alanın gelişimini etkilediği bilinmektedir. Cumhuriyet'in kurulmasıyla birlikte 1924'te kabul edilen Tevhid-i Tedrisat Kanunu, John Dewey'in Türkiye ziyareti ve yazdığı rapor, 1926'da öğretmen yetiştirmek amacıyla Orta Muallim Mektebinin (şimdiki Gazi Eğitim Fakültesi) açılması, 1964'te Ankara Üniversitesi'nde Eğitim Fakültesi'nin kurulması ve sonra yurt genelinde açılan ilgili fakülte ve bölümler, Millî Eğitim Şuraları, Yükseköğretim Kurulu'nun kurulması ve aldığı kararlar, yıllar içinde kanun ve yönetmelik değişiklikleri alana olumlu veya olumsuz etkide bulunmuştur (Bursalıoğlu, 2000; Sakaoğlu, 2003; Turan, 2000). Eğitim yönetiminin ayrı bir alan olarak çalışılması TODAİE (Türkiye Ortadoğu Amme İdaresi Enstitüsü)'nün 1953'te kurulması ve 1963'te MEHTAP (Merkezî Hükümet Teşkilâtı Araştırma Projesi) ile önerilmiş ve başlamıştır (Şişman ve Turan, 2004). Daha sonra üniversitelerde kurulan bölümlerle eğitim yönetimi alanı akademik bir disiplin olma yoluna girmiştir. Bu çerçevede, 1960'lardan itibaren kuramsal gelişme açısından 4 kuşak akademisyen grubu ve onların bilimsel çabaları ve çalışmaları göze çarpmaktadır (Celep, 2009). Ayrıca, son 10 yıl içerisinde Eğitim Yöneticileri ve Eğitim Deneticileri Derneği (EYEDDER)'nin kurulması, 2001'den itibaren düzenlenen Ulusal Eğitim Yönetimi Kongreleri ve Eğitim Yönetimi Profesörler Kurulu (EYAK)'nın toplantıları ve raporları alanda akademik bir örgütlenmenin oluştuğunun göstergesi olarak değerlendirilebilir.

Akademik ve bilimsel açıdan, alanın ülkemizdeki durumunu ve sorunlarını irdelemeye yardımcı olabilecek bazı sorun ve olgular bulunmaktadır. İlk olarak, eğitimin ve yönetiminin bilimsel doğasını sorgulayan çalışmalara değinildiğinde, Boyan (1998), alanın içerik olarak bilimsel araştırmaya uygun olup olmadığını sorgulamış ve çalışma "alanı" olarak tanımlamıştır. Thomson (2000), eğitim yönetiminin diğer alanlardan yararlandığını ve özünde bir bilimsel disiplin olarak değerlendirilemeyeceğini öne sürmüştür. Oplatka (2007) ise uygulama alanı ve "sanat" olarak değerlendirmiştir. Donmoyer eğitim yönetimi alanını eğitimle ilgili kamusal politikaların oluşturulmasına katkıda bulunan bir

“çalışma alanı” olarak tanımlamış, Imber ise eğitim yönetimini “uygulamalı bir alan” olarak kabul etmiştir (Akt. Şimşek, 2005). Bu noktada anlaşılmalıdır ki, alanın içeriği ve bilimsel doğası ile ilgili farklı görüşler bulunmaktadır.

Literatürde yer bulan diğer sorunlar ise, kuram ve uygulamanın birbirinden kopuk olması (Boyer, 1990; Hoang, 2006; Şimşek, 2003), lisansüstü programlarının içeriğinde eksiklikler bulunması (Şişman ve Turan, 2003), araştırmalarda yoğunlukla pozitivist paradigmanın bilinmesi ve nicel araştırmaların alanda hakim olmasıdır (Aydın ve diğ. 2010; Çelik, 2003; Şimşek, 2003). Alanda uzman olan bazı araştırmacılar, kullanılan paradigmalar, alanın statüsü ve saygınlığı, akademisyenler ve bilgi temeli gibi konular başta olmak üzere değişik olgularla ilintili olarak alanın akademik bağlamda durumunu bir çeşit “kriz” olarak tanımlayıp değerlendirmektedirler (Achilles, 2005; Maxcy, 2001; Turan, 2004).

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, eğitim yönetiminin akademik bir disiplin olarak günümüzdeki durumunu Ankara’da görev yapan akademisyenler tarafından algılandığı biçimiyle irdelemektir. Türkiye’de bu konuyla ilgili yapılan çalışmalara bakıldığında sınırlı sayıda betimsel çalışmanın bulunduğu ve eğitim yöneticisi yetiştirme geleneklerine atıfta bulunarak alanla ilgili bazı çözüm önerileri sunulduğu görülmektedir (Gedikoğlu, 1997; Şimşek, 2003; Şişman ve Turan, 2003). Öte yandan, verilere dayalı derinlemesine bir çalışma bulunmamaktadır. Eğitim yöneticilerinin yetiştirilmesine yönelik sorunların var olduğu ülkemizde böyle bir çalışmanın alanda çalışan akademisyenlere ve alanın gelişimine ışık tutabileceği düşünülmektedir. Ek olarak, kuram ve uygulama arasında kopukluk bulunduğu tartışmaları göz önüne alındığında alanın akademik açıdan bugünkü durumunun derinlemesine ele alınması ihtiyacı doğmaktadır. Kavramsal çerçeve kapsamında ortaya çıkan araştırma sorularında irdelenen maddelerin, alanın sorunları ve farklı yönleriyle ilgili çıkarımlara yardımcı olabileceği ve böylelikle gelecek araştırmalara ışık tutarak alanyazına katkısı olacağı düşünülmektedir.

Araştırma Soruları

Araştırmanın amacı çerçevesinde, “Türkiye’de eğitim yönetiminin akademik bir alan olarak güncel durumu Ankara ilinde görev yapan akademisyenlerce algılandığı biçimiyle nasıldır?” sorusuna cevap aranmıştır. Bu sorunun yanıtını daha derinlemesine irdeleyebilmek amacıyla ilgili alanyazın taramasının sonucunda şu alt sorular ortaya çıkmıştır:

1. Eğitim yönetimi akademisyenleri eğitimi diğer bilimlerle karşılaştırıldığında nasıl algılamaktadırlar?

2. Eğitim yönetimi alanında akademisyenlerce benimsenmiş ve paylaşılan ortak bir kaynaklar dizini var mıdır?
3. Eğitim yönetimi araştırmalarında en yaygın kullanılan paradigma nedir?
4. Türkiye’de geçmişten günümüze hangi tarihsel ve politik olaylar alanın gelişimine etki etmiştir?
5. Bu olaylar ve politikalar eğitim yönetimi alanının gelişimini kuram ve uygulamada nasıl etkilemiştir?
6. Günümüzde yaşanan sosyal, politik, ekonomik olaylar ve yürürlükteki bazı yasa ve yönetmelikler alanı nasıl etkilemektedir?
7. Akademisyenler eğitim yönetimi alanının şu anki durumunu ve gelişmeleri nasıl değerlendirmektedirler?
8. Alanda çalışan akademisyenlere göre eğitim yönetimi alanında şu an yaşanan en önemli sorunlar nelerdir?
9. Alandaki akademisyenler eğitim yönetiminin akademik anlamda geleceğini nasıl görmektedirler? Beklentileri nelerdir?

Yöntem

Çalışmanın yukarıda belirtilen amacı ve araştırma soruları çerçevesinde, sosyal bir olguyu derinlemesine anlamlandırmak ve irdelemek ihtiyacından hareketle nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Yıldırım ve Şimşek (1999)’in belirttiği gibi, nitel araştırma olguyu ilgili bireylerin bakış açılarından görebilmeye ve bu bakış açılarını oluşturan sosyal yapıyı ve süreçleri ortaya koymaya olanak vermektedir.

Evren ve Örneklem

Araştırmanın amacına uygun olarak, Ankara ilinde devlet üniversitelerinde görevli yardımcı doçent ve üzeri statüde bulunan öğretim üyelerinin sayılarına bakıldığında evrenin çok geniş olmadığı bulgusuyla örneklem seçmeye gerek duyulmamış ve mevcut evrendeki katılımcıların tümüyle görüşülmüştür. Araştırmanın yürütüldüğü sırada 3 üniversitede alanda çalışan 23 öğretim üyesi bulunmaktadır ve evrenin tümüne ulaşılmıştır. Bu bağlamda, araştırmanın katılımcılarını gönüllülük ilkesi dikkate alınarak 8 profesör, 1 doçent ve 10 yardımcı doçent oluşturmaktadır. Toplamda 23 kişi olan evrenden rastgele seçilen 3 katılımcı veri toplama aracının geçerlilik ve güvenilirlik çalışmasında yer alan pilot görüşmelerde yer almıştır ve dolayısıyla analiz edilen araştırma verisinin kapsamı dışında tutulmuştur. 1 akademisyen ise görüşmeyi kabul etmemiştir.

Veri Toplama Aracı ve Verilerin Toplanması

Çalışmanın amacının ışığında nitel veri toplama araçlarından biri olan “yarı yapılandırılmış görüşme formu” kullanılmıştır. Bu bağlamda, kavramsal çerçeveyi oluşturmak ve görüşme sorularını nitelikli hazırlamak amacıyla kapsamlı bir alanyazın taraması yapılmış, 6 genel tema belirlenmiş ve veri toplama aracı olarak alt sorularla birlikte 13 maddelik yarı yapılandırılmış bir görüşme formu hazırlanmıştır. Görüşme yönergesinin pilot denemesinden sonra bazı soruların içerik ve biçimlerinde değişiklikler yapılmış ve veri toplama sürecine geçilmiştir. Görüşmeler yüz yüze gerçekleştirilmiş ve görüşme sürecinde Kvale (1996) tarafından belirtilen görüşme sürecinin niteliğini arttıran kriterlere sadık kalınmıştır. Özetle bu kriterler, görüşme sürecinde yanıtların amaçtan sapmamasına dikkat etmek, ses kaydı ve notlar almak, yanıtların sorulardan çok daha uzun ve detaylı olması, zengin ve derinliğe sahip yanıtlar elde etmek ve katılımcının fikirlerine müdahale etmemek olarak belirtilebilir. Veri kaybına sebebiyet vermemek amacıyla katılımcıların izni alınarak görüşmelerde ses kaydı yapılmıştır.

Verilerin Analizi

Edinilen ses kayıtlarının harfiyen yazılı dökümleri bilgisayar ortamında gerçekleştirilmiş ve 19 akademisyene ait yaklaşık 100 sayfalık bir veri seti elde edilmiştir. Ses kaydına izin vermeyen katılımcıların görüşme verileri, yine onların izni doğrultusunda görüşmeler esnasında birebir yazılı notlar alınarak elde edilmiştir. Veriler temalara göre gruplanarak Microsoft Excell programı yardımı ile içerik analizi yapılmıştır. Temalar alanyazına dayalı kavramsal çerçeve ve görüşme soru ve alt sorularının çerçevesinde belirlenmiş ve Akşit (1998) tarafından geliştirilmiş olan nitel verileri sayısallaştırma yöntemi kullanılmıştır (Akt. Şimşek, 1999). Bu noktada, araştırmacı tarafından verilen kodlar 2 aşamalı olarak gerçekleştirilmiştir. Örnek olarak, görüşme formundaki ilk soru olan “Sizce eğitime pozitif bilimlere ait ilke ve yöntemler uygulanabilir mi? Bu anlamda eğitim nasıl bir bilimdir?” sorusunun temalaştırma ve kodlama süreci incelenecek olursa Tablo 1’de ve Tablo 2’de 1. düzey kodlama kategorisi ve 2. düzey kodlama kategorisi detaylı olarak sunulmaktadır. 2. düzey kodlamada katılımcıların verdiği yanıtlara göre kodlamalar yapılmıştır.

Tablo 1

İlk soru için Microsoft Excel Üzerinde Örnek Birinci Düzey Kodlama

Katılımcı kodu (Akademisyen I=A1)

Genel kategori (E = Eğitim)

Katılımcı kodu	Genel kategori (E = Eğitim)	Ana kategori (EB = Eğitimin bilimsel yönü)	Katılımcının görüşü
A1	E	EB	Sosyal bilim, pozitif bilimlerden farklı
A1	E	EB	Derinlik gerekli
A1	E	EB	Disiplinlerarası

Katılımcının görüşü

Ana kategori (EB = Eğitimin bilimsel yönü)

Tablo 2

Microsoft Excel Üzerinde İlk Soru için Örnek İkinci Düzey Kodlama

Katılımcı kodu

Genel kategori

Ana kategori

Alt kategori

Katılımcı kodu	Genel kategori	Ana kategori	Alt kategori	Katılımcı görüşü
A1	E	EB	DispSos	Disiplinlerarası sosyal bilimdir
A2	E	EB	Krş	Pozitif ve sosyal bilimlerin karışımıdır
A3	E	EB	Pozt	Pozitif bilimdir

Katılımcı görüşü

Aynı teknik görüşme formundaki tüm sorular için uygulanmış ve Microsoft Excel programında bulunan sıralama komutu yardımı ile sayısallaştırılıp derinlemesine irdeleme yapmak üzere hazır hale getirilmiştir. Yine örnek olarak görüşme formundaki ilk soru için nihai içerik analizi tablosu Tablo 3’te gösterilmektedir.

Tablo 3

İlk Soru için Örnek Nihai İçerik Analizi Tablosu (N=19)

Eğitimin bilimsel yönü	Katılımcılar
Disiplinlerarası sosyal bilim	8
Pozitif ve sosyal bilimlerin birleşimi	5
Pozitif bilim	3
Uygulamalı sosyal bilim	3
Bilim değil uygulama alanı	1

Araştırmacı, her bir soru ve alt sorular için aynı yöntemi kullanarak veri kaybı ya da tahrifatını önlemek adına sürekli olarak görüşme kayıtlarına tekrar tekrar dönüp kontrol etmiş ve Patton’ın nitel araştırmalar için belirttiği gibi (1990) adil bir yorumlama süreci gerçekleştirmeye çalışmıştır.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu çalışma, eğitim yönetimi alanının akademik açıdan durumunu Ankara ilinde devlet üniversitelerinde görev yapan akademisyenlerin algıları yoluyla ortaya çıkarmayı hedeflemektedir. Bu bağlamda, Türkiye kapsamına genelleme yapmak mümkün değildir, fakat alanda çalışan akademisyenlerin Ankara’da sayıca fazla olması edinilen sonuçların daha sonra yapılabilecek çalışmalara alt yapı oluşturması açısından önem taşıyabilir. Buna ek olarak, yarı yapılandırılmış görüşme formu dışında farklı veri toplama araçlarına başvurulmamıştır. Akademisyenlerin yoğun çalışma süreçleri göz önüne alınarak kısıtlı zamanlarını daha fazla almamak adına böyle bir seçim yapılmıştır.

Bulgular

Alanyazın, veri toplama aracı ve analizinden ortaya çıkan temalar sırasıyla; akademisyenlerin genelde eğitim, özelde eğitim yönetiminin bilimsel doğası üzerine algıları, Türkiye’de akademisyenlerce ortak benimsenmiş temel kaynaklar dizininin (canon) durumu ve bilgi temeli üzerine görüşleri, ülkemizde

eğitim yönetimi araştırmalarında yaygınlıkla kullanılan paradigma veya paradigmlar üzerine algıları, Türkiye’de geçmişten bugüne sosyal, politik ve ekonomik değişikliklerin ve olayların alanın durumuna olası etkisi ile ilgili görüşleri, alanın güncel sorunlarına karşı algıları ve güncel durumunu irdeleyen görüşleri ile alanın geleceği ile ilgili beklentileri olarak özetlenebilir. Tablo 4’te görüşme sonuçlarında ortaya çıkan kategoriler ve kodlar ayrıntılı belirtilmiştir ve bulgular bu temalar ışığında sunulacaktır.

Tablo 4

İçerik Analizinden Ortaya Çıkan Temalar

Kategoriler	Kodlar
Eğitimin bilimsel yönü	- Pozitif bilim - Disiplinlerarası sosyal bilim - Pozitif ve sosyal bilimlerin birleşimi - Uygulamalı sosyal bilim - Bilim değil uygulama alanı
Bilgi temeli ve birikimi	- Mevcut - Mevcut değil - Gereklidir/gereksizdir
Egemen araştırma geleneği	- Pozitivizm - Yaklaşımların birlikte kullanımı - Moda söylem
Araştırma yöntemlerine dönük fikir ayrılığı	- Mevcut - Mevcut değil - Tartışma beklentisi
Etkili olay ve olgular	- Duayenler ve etkinlikleri - YÖK (1997) - MEB politikaları - Şuralar/kararlar
Sorunlar	- Lisans programları - MEB’nin yaklaşımı - Akademisyenler ve araştırmaları - Meslekleşme - Lisansüstü programların durumu - Diğer
Güncel durum	- Memnuniyet verici - Memnuniyet verici değil
Gelecek	- İyimser - Kötümser

Kategori 1: Akademisyenlerin Eğitimin Bilimsel Doğasına İlişkin Algıları

Eğitimin bilimsel yönüne ilişkin algıları sorulduğunda katılımcıların yarıya yakını (N= 8), eğitimi “disiplinlerarası sosyal bilim” olarak adlandırmıştır. Bu çerçevede, bir katılımcı eğitimin farklı alanların ve bilimlerin bulgularını kullanan bir uygulama alanı olduğunu belirtmiştir. Aynı gruptan birkaç katılımcı ise eğitim araştırmalarında sosyal olgunun doğası sebebiyle yüzde yüz nesnellüğün mümkün olamayacağını ifade etmiştir. Eğitimi, disiplinlerarası sosyal bilim olarak adlandıran gruptan 3 kişi aynı zamanda “uygulama alanı” olarak da tanımlamıştır. Az sayıda katılımcı (N=3) eğitimi tamamen pozitif bir bilim olarak tanımlamış ve istatistiki yöntemler kullanılarak veriler sayısallaştırılabildiğine göre pozitif bilim demekten kaçınmadıklarını belirtmişlerdir. Ayrıca, hem pozitif hem de sosyal bilimlerin birleşimi olarak tanımlayanlar da olmuştur (N=5). Sadece 1 katılımcı bilim olmadığını sadece bir uygulama alanı olduğunu belirtmiştir. Özetle, akademisyenlerin yarısına yakını genelde eğitimin, özelde eğitim yönetiminin “disiplinlerarası bir sosyal bilim” olduğunu düşünmektedirler. Bu grup dışında kalan 11 kişinin görüşleri, pozitif bilimler ve sosyal bilimlerin birleşimi bir alan, pozitif bilim ve uygulama alanı gibi tanımları kapsamaktadır.

Kategori 2: Akademisyenlerin Eğitim Yönetimi Alanında Bilgi Temeline Yönelik Algıları

Katılımcıların, alanda akademisyenlerce ortak olarak benimsenmiş ve üzerinde uzlaşmış standart bir bilgi temelini ve kavramlar dizininin varlığına dair görüşleri temelde ikiye ayrılmaktadır. Alandaki bilgi temeli üzerine görüşleri sorulduğunda, böylesine bir kavramlar dizini ve bilgi temelini varlığına ilişkin bulgularda %50’ye yakın oranda görüş ayrılığı bulunmuştur. Toplam 19 katılımcıdan 9’u üzerinde uzlaşmış ve alanda çalışan akademisyenler tarafından kullanılan bir bilgi temeli ve birikimi olduğuna dair görüş belirtirken, 10 katılımcı böyle bir olgunun mevcut olmadığını belirtmişlerdir. Bu açıdan veriler ayrıntılı irdelendiğinde, böyle bir bilgi temelini varlığını kabul etmeyen grupta bulunan akademisyenlerin ortak görüşü, genelde yapılan çalışmaların tekrar niteliğinde olduğu ve alanın uygulamadaki sorunlarına ve ihtiyaçlarına yönelik çalışmaların eksikliği temelindedir. Ayrıca, bu gruptaki tüm katılımcılar alanın Türkiye’de kurulmasını sağlayan Ziya Bursalıoğlu, İbrahim Ethem Başaran, Yahya Kemal Kaya, Mustafa Aydın ve Haydar Taymaz gibi duayen akademisyenlerin eserlerine atıfta bulunmuş olsalar da alana ait standart bir bilgi temeli ve kaynaklar dizini olmadığını belirtmişlerdir. Öte yandan, alanda böylesine bir bilgi temeli ve kaynaklar dizininin kesinlikle mevcut olduğunu belirten 9 katılımcı ise yine alandaki duayen akademisyenlerin yanı sıra ikinci ve üçüncü nesil akademisyenlerin çalışmalarının toplu bir temel kaynaklar dizini olarak adlandırılması gerektiğini belirtmişlerdir.

Bu noktada, verilerin ışığında ortaya çıkan bir başka alt kategori ise alana ait uzlaşmış standart bir bilgi temelini ve kavramlar dizininin varlığının ne derece gerekli olduğunun katılımcılar tarafından sorgulanmış olması ile bağlantılıdır. Akademisyenlerden bazıları (N=7) sosyal bilimlerin doğası gereği tek bir gerçekten bahsedilemeyeceğini, olguların her an değişim gösterebildiğini, araştırma sonuçlarının geçerliliğinin ve gerçekliğinin sınırlı olduğunu ve buna bağlı olarak eğitim yönetimi alanında uzlaşmış bir bilgi temelini adlandırma çabasına gerek olmadığını belirtmişlerdir. Belli bir bilgi birikiminin bulunduğunu fakat bunun daha çok alanın başka disiplinlerden beslenerek gelişmesine bağlı olduğuna işaret eden bir akademisyen, “halen kuram ve uygulamada krizde olan bir alanda ortak bir kaynak dizini arayışı gereksizdir” açıklamasını yapmıştır.

Kategori 3: Akademisyenlerin Alandaki Hakim Araştırma Geleneği Üzerine Görüşleri

Katılımcıların büyük bir çoğunluğu (N=17), alanda hakim olan araştırma geleneğinin pozitivist yaklaşım çerçevesinde gerçekleştiğini belirtmişlerdir. Bu bağlamda, nicel araştırma yönteminin yoğunlukla kullanıldığı konusunda hemfikir oldukları görülmektedir. Bu durumu, nicel araştırma geleneğinin akademisyenlerce daha iyi bilinmesi, daha kolay ve zaman açısından daha ekonomik olduğu gibi sebeplerle açıklamışlardır. Bu grubun yarıya yakını ise yoğunlukla pozitivist paradigmanın benimsenmiş olmasından memnun olmadıklarını, yorumlamacı paradigmanın da doğru bir şekilde kullanılması gerektiğini öne sürmüşlerdir. Katılımcıların yarıya yakını (N=7), son yıllarda dünyada gelişen paradigmatik dönüşüm ışığında araştırma yaklaşımlarının araştırma sorularına bağlı olarak çeşitlilik göstermesi gerektiğini ve doğru yöntemin buna bağlı olarak seçilmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Karma araştırma desenlerinin de uygun ve doğru bir biçimde kullanılması gerekliliğinden söz etmişlerdir. Az sayıda katılımcı (N=3) ise, alanda moda söylemlerin var olduğunu, yoğunlukla kullanılan pozitivist geleneğin dahi çok iyi bilinmediğini, Toplam Kalite Yönetimi gibi yeni çıkan akımların sorgulanmadan modaya uymak adına kullanıldığını belirtmişlerdir. Bu noktada bir katılımcı nitel araştırmaya ilişkin düşüncesini, “nitel araştırma yönteminin bir dedikodu yöntemi olduğunu ve bilimsel olmadığını” belirterek dile getirmiştir.

Hakim olan araştırma gelenekleri ile bağlantılı olarak herhangi bir paradigma çatışması veya fikir ayrılığının var olup olmadığı sorulduğunda, katılımcıların çoğu (N=14), dünyada paradigmatik dönüşüm sürecinde yaşananlarla karşılaştırıldığında akademisyenler arasında çok bariz bir çatışma veya görüş ayrılığı bulunmadığını, Türkiye’de akademik yayınlar aracılığı ile eleştiri geleneğinin yaygın olmadığını belirtmişlerdir. Bu bağlamda, akademisyenlerden bazıları nitelikli akademisyenlerin sayıca fazla olmadığını ve buna bağlı olarak farklı görüşlerin gelişebileceği nitelikli akademik altyapının eksikliğini vurgulamışlardır. Bu grup içindeki bazı katılımcılar (N=5), bilimsel

açından görüş ayrılıklarının alanı besleyeceğini ve dolayısıyla araştırma gelenekleri üzerinde fikir çatışmalarının bulunmasının bir beklenti ve ihtiyaç olduğunu belirtmişlerdir. Az sayıda katılımcı ise (N=5), araştırma gelenekleri üzerine akademisyenler arasında bir görüş ayrılığı olduğunu ve bunun genelde nicel ve nitel araştırma yöntemlerini benimsemiş araştırmacılar arasında varlığını sürdürdüğünü belirtmişlerdir. Durumu irdeleyen bir katılımcı, farklı üniversitelerdeki eğitim yönetimi programlarının kendilerine ait benimsemiş oldukları akademik kültür ve eğilimleri olduğunu ve buradan yöntem konusunda ortaya çıkan karşıt fikirler bulunduğunu vurgulamıştır.

Kategori 4: Geçmişten Günümüze Alanın Gelişimine Olumlu-Olumsuz Etki Eden Olaylar ve Dönüm Noktaları

Araştırmanın katılımcılarına Türkiye’de eğitim yönetimi alanının akademik olarak tarihsel gelişiminde önem taşıyan sosyal, politik ve ekonomik olaylar sorulduğunda yurtdışında eğitim alıp dönen akademisyenlerin alana katkıları, Yükseköğretim Kurulunun 1997’de almış olduğu kararla eğitim bilimleri lisans programlarının kapatılması, politik eğilimler ve Millî Eğitim Şuralarında alınan kararlar, yasa ve yönetmelikler olarak 4 farklı alt tema ortaya çıkmıştır. Yarıdan fazla sayıda (N=13) akademisyen, 1960’larda yurt dışına gidip eğitim yönetimi alanında derece alan duayen akademisyenlerin (Ziya Bursalıoğlu, İbrahim Ethem Başaran, Yahya Kemal Kaya gibi) üniversitelerde eğitim yönetimi bölümlerini kurma girişimlerini ve çabalarını çok önemli bir dönüm noktası olarak değerlendirmişlerdir. Bu noktada, Türkiye’de ilk olarak Ankara Üniversitesi’nde Eğitim Fakültesi’nin kurulması ve eğitim yönetiminin bilimsel bir alan olarak çalışılmaya başlanmasını vurgulamışlardır. Bu isimlerin ardından ikinci kuşak olarak adlandırılan ve yine yurt dışında mezuniyet sonrası eğitimlerini tamamlayıp dönen akademisyenler de aynı şekilde alanın gelişmesinde önemli katkılarıyla anılmaktadırlar. İkinci olarak belirtilen dönüm noktası, akademisyenlerin tümünün (N=19) vurgulamış olduğu 1997’deki Eğitim Fakültelerinin yeniden yapılandırılması sürecinde Eğitim Yönetimi, Planlaması, Ekonomisi ve Teftişi lisans programlarının YÖK tarafından tamamen kapatılıp bu programların sadece yüksek lisans düzeyinde devam etmesidir. Bu noktada, 1997 yapılanmasının etkisinin olumlu veya olumsuz etkisi konusunda akademisyenler arasında görüş ayrılığı bulunmuştur. Bunu tamamen olumsuz bir süreç olarak nitelendirenler (N=14), lisans programlarının kapatılmasının alana büyük zarar vermiş olduğunu belirtmişlerdir. Bu durumu “alanın damarının kesilmesi”, “bilimleşmeye vurulan bir darbe” ve “tepeden inme bir değişim” olarak farklı biçimlerde tanımlamışlardır. Öte yandan, bunu olumlu bir süreç olarak nitelendirenler ise (N=5), lisans programlarının kapatılmasının mantıklı ve gerçekçi olduğunu, liseden yeni mezun olmuş, öğretmenlik ve uygulama deneyimi olmayan gençler için eğitim yönetimi lisansına devam etmenin çok soyut kaldığını belirterek bu programın lisansüstü düzeyde daha sağlıklı yürütülebileceğini savunmuşlardır.

Bu iki olay dışında devlet politikaları ile bağlantılı olarak, katılımcıların çoğu çok partili dönemle birlikte planlı kalkınma döneminde eğitim politikalarının sonuçlarının alanı olumsuz etkilediğini vurgulamışlardır. Bu noktada yoğunlukla (N=15) atıfta bulunulan Millî Eğitim Bakanlığının okul yöneticilerinin seçilmesi, atanması ve eğitilmesi ile ilgili yaklaşım ve politikasının alanı olumsuz etkilediğini düşünmektedirler. Ayrıca özelleştirme politikasının ve Tanzimat'tan bu yana batılılaşma eğiliminin olumlu katkısı olduğunu düşünen birkaç katılımcı bulunmaktadır. Bu iki politik eğilimin alanda yapılan bilimsel yayınların içeriğini değiştirdiği ve nitelikli eğitim yöneticisi ihtiyacını ortaya çıkardığını belirtmişlerdir.

Ayrıca, yarıdan az katılımcı (N=7), bazı Millî Eğitim Şuralarında alınan kararlara atıfta bulunmuştur. Alanın gelişiminde önem taşıyan şuralar sıklıkla 4., 5., 11., 12. ve 14. şuralar olarak tekrar edilmiştir. Özellikle 11. ve 14. şuralarda eğitim yönetiminin bir uzmanlık alanı olarak kabul edilmesinin önem taşıdığı vurgulanmıştır.

Son olarak katılımcılara alanı etkileyen güncel olaylara yönelik algıları sorulduğunda yine MEB'in politikaları ve akademisyenlerle işbirliğinin yetersiz olması (N=10), eğitim yöneticilerinin seçilmesi ve atanması ile ilgili politikaların yanlış olduğu (N=6), ekonomik yetersizliklerin akademisyenlerin araştırma potansiyelini olumsuz etkileyerek alanın gelişimini sekteye uğrattığı (N=8), eğitimin yerinden yönetilmesi olasılığı ile bağlantılı akademisyenlerin kafalarının karışık olduğu (N=1) gibi konular belirtilmiştir. Ek olarak, tekrarlanarak vurgulanan konular ise eğitim politikaları ve rekabetin sonucu olarak alanda lisansüstü programlara talebin artması ve Avrupa Birliği giriş sürecidir. AB'ye giriş süreci kapsamında alanda politika analizine dayalı araştırmaların yapılması gerektiğini belirten bazı katılımcılar da olmuştur.

Kategori 5: Akademisyenlere göre Alanın Güncel Sorunları ve Durumu

Katılımcılardan alanın akademik anlamda güncel durumu ile ilgili genel bir değerlendirme yapmaları istendiğinde, 19 kişiden 9'u memnuniyet verici, 10'u ise yetersiz ve sorunlu olarak tanımlamışlardır. Memnuniyet verici olduğunu düşünenler durumu "olumlu ve ümit verici" olarak tanımlarken, yetersiz olduğunu düşünenler "sağsız ve ümitsiz" olarak tasvir etmişlerdir. Araştırmanın amacına doğrudan hizmet eden bu soru çerçevesinde ortaya çıkan gerçek, alanın durumunun hem olumlu gelişmelerle hem de sorun alanları ile ilintili olarak şekillenmesidir. Durumu genel anlamda olumlu ya da olumsuz değerlendiren her akademisyen, mutlaka bazı sorunlara değinmiştir. Bu çerçevede, konuyu daha kapsamlı irdelemek adına sorunları belirlemek konusunda katılımcılara görüşleri sorulduğunda, belirtilen problemler özetle lisans programlarının kapatılması, Millî Eğitim Bakanlığının politikası, akademisyenler ve araştırmalarla ilgili sorunlar, profesyonellikle ilgili sorunlar,

lisans üstü eğitimle ilgili sorunlar ve diğer sorunlar olarak farklı 6 kategori ortaya çıkmıştır.

Her kategoriye kısaca bakıldığında, yukarıda da belirtildiği gibi aradan yıllar geçmesine rağmen 1997’deki yapılandırma sürecinde lisans programlarının kapatılmasının verimliliği azalttığı, alanı benimsetmenin yolunun lisans eğitiminden geçtiği görüşü ve bunun alanın yok olmasına sebep olabileceği belirtilen gerekçeler arasındadır. Bu konuda Yükseköğretim Kurulu’na büyük sorumluluk düştüğü belirtilmiştir. İkinci olarak, MEB’nin politikalarının sorun yarattığını belirten katılımcılar (N=8), yaşadıkları sorunların araştırma ve yöneticilerin atanması ve eğitimi konularından kaynaklandığını vurgulamışlardır. Araştırmalara gereken finansal katkının sadece MEB’nin kendi belirlediği konularda sağlandığını ve tamamlanmış araştırmaların rafta kalıp uygulamada Bakanlık tarafından kullanılmaması üzerine sorunlar yaşandığı belirtilmiştir. MEB’nin akademisyenlerle anılan konularda işbirliği içinde olmaması da alanın gelişimini etkileyen bir sorun olarak tanımlanmıştır. Yöneticilerin seçilmesi, eğitimi ve atanması ise az sayıda katılımcı tarafından yansıtılan bir problemdir. Bu hususta zaman zaman adaletsiz seçme ve atama yaklaşımları, lisansüstü derecelerin seçilmede çok yüksek değeri olmaması ve yöneticilerin eğitiminin ciddiyetle yapılmaması belirtilmiştir. Alanın gelişimini engelleyen ve yoğunlukla atıfta bulunulan bir diğer nokta ise, MEB’nin politikasından dolayı, lisansüstü programlara gelen öğrencilerin esas amaçlarının istedikleri illerdeki okullara atanabilmek olması ve bunun bilimsel anlamda alanı içselleştirememe ve benimsememe sorununa yol açmasıdır.

İfade edilen bir diğer sorun ise alandaki araştırmalar ve akademisyenlerle ilgilidir. Katılımcıların tümü (N=19), bu konuya değinmiş olup, belirtilen sorunlardan ilki akademisyenlerin yabancı dil konusunda sorun yaşamalarıdır. Katılımcıların yarısı (N=9) akademik yükseltmelerde ve yayınlarda yabancı dilin büyük bir problem olduğunu ve alana lisansüstü programlarla giriş yapan yabancı dil öğretmenlerinin bu noktada daha avantajlı ve tehdit unsuru olduğunu düşünmektedir. Öte yandan, bu konuyu olumlu niteleyen bazı akademisyenler alanın başka alanlarla alışveriş içerisinde olmasının zenginleşmeye yol açacağını ve disiplinlerarası bir yapının daha sağlıklı olduğunu belirtmişlerdir. Akademisyenlerle ilgili diğer sorunlar akademik işbirliğinin ve buna bağlı olarak ortak çalışma yapma kültürünün zayıf olması, araştırma fonlarının ve bursların kısıtlı olması, alandaki akademisyenlerin tek çatı altında örgütlenememe sorunu, nitelikli akademisyen sayısının azlığı olarak özetlenmiştir.

Alandaki araştırmalarla ilgili olarak ise katılımcıların büyük bir bölümü (N=17), tekrar niteliğindeki çalışmaların sayıca fazla olduğunu, genellikle aynı konuların çalışıldığını, yeni yaklaşımları az sayıda akademisyenin çalıştığını ve bu nedenle orijinal araştırma yöntemlerinin ve yaklaşımlarının az sayıda akademisyen tarafından bilindiğini ifade etmişlerdir. Nitelikli çalışmaların sayıca az olduğunu düşünen bazı katılımcılar, araştırmaların genelde Batı’dan aktarma konularla ilgili olduğu ve ülkemizin sorunlarının bazen göz ardı edilebildiğini

öne sürmüşlerdir. Ayrıca, yurt dışı indeksli dergilerde yayın yapma ölçütünün zorluklara ve hayal kırıklığına sebep olduğu ifade edilmiştir. Yabancı dergilerin Türkiye bağlamına ilgi duymadıklarını ve akademisyenlerin yabancı dilde araştırmaları takip etmekte dil problemlerinden dolayı zorlandıkları belirtilmiştir. Öte yandan, bunun gerekliliğini belirten az sayıda (N=2) katılımcı, Türkiye'nin de alanda uluslararası platformda temsil edilmesi gerekliliğini vurgulamıştır. Bu noktada, akademisyenlerde özgüven eksikliği olduğu ve dolayısıyla ülkemizde alanın hak ettiği yerde olmadığı belirtilmiştir. Yine, az sayıda (N=2) akademisyen alanla ilgili problemlere çözüm bulma konusunda akademisyenlerce ortak bir çaba gösterilmediğini ve bunun eksikliğini alanı körelttiği görüşündedir.

Akademisyen ve araştırmalarla ilgili sorunlardan sonra üzerinde durulan başka bir sorun, alanın meslekleşmesi ile ilgilidir. Yarıya yakın sayıda katılımcı (N=7) bu konuya değinerek alanın adı ve içeriğinin dahi belirsiz olduğuna atıfta bulunmuşlardır. Katılımcılardan birkaçı alan profesyonel anlamda tanımlanmadıkça ve eğitim yöneticisinin yeterlilikleri net olarak belirlenip standartlara bağlanmadıkça gösterilen diğer çabaların geçici ve anlamsız olduğuna değinmişlerdir. Akademisyenlerin sistematik olarak bilimsel anlamda örgütlenememeleri ve alanın halen meslekleşmemiş olması önemli bir sorun olarak tanımlanmıştır. Bu bağlamda, toplumda okul yönetiminin herkes tarafından yapılabileceği görüşü ve yaygınlıkla anılan “meslekte asıl olan öğretmenlik” görüşünün benimsenmiş olmasını, alanın profesyonel bir disiplin olarak yapılanamamasının sebepleri arasında göstermişlerdir. Buna çözüm olarak sistematik ve ciddiyle çalışan profesyonel bir derneğe ihtiyaç olduğunu ve şu an var olan derneğin bir noktaya kadar etkili olduğunu ifade etmişlerdir.

Değinilen bir diğer problem lisansüstü programlar ve öğrencilerle ilgilidir. Katılımcıların yine yarıya yakını (N=8) bu konuda çeşitli problemleri irdelemiştir. Örneğin, bir katılımcı farklı üniversitelerde bulunan yüksek lisans ve doktora programlarının müfredatlarının standart olmamasını eleştirmiş ve kimi üniversitelerde sosyoloji, psikoloji ve felsefeyle bağlantılı eğitim yönetimi dersleri eksikken, diğerlerinde stratejik planlama gibi güncel konuların göz ardı edildiğini belirtmiştir. Bu noktada, okul yöneticilerinin ihtiyaçlarının belirlenip program içeriklerinin bir bölümünün buna bağlı yapılandırılması gerektiği belirtilmiştir. Öte yandan, birkaç katılımcı (N=3) yüksek lisans ve doktora programlarını nitelikli yürütebilecek akademisyen sayısının az olması nedeniyle programların kalitesinin yetersiz olduğundan söz etmiştir. Bu sorunun alınan ders sayısının artırılması ve öğrencilerin farklı üniversitelerden ders almalarının sağlanmasıyla çözülebileceği görüşü dile getirilmiştir. Bazı katılımcılar (N=4) tarafından söz konusu edilmiş olan bir başka sorun ise lisansüstü öğrencilerinin kuramsal bilgi temellerinde yatan eksiklikler ve programlara zayıf bir temelle başlamalarıdır. Bu sorunun öğrenci seçiminde ciddi kriterlerin oluşturulması ve bilimsel hazırlık derslerinin daha yoğun ve ön şartlı derslerle desteklenerek planlanmasıyla aşılabileceği belirtilmiştir.

Son olarak, az sayıda katılımcı (N=3) eğitim yönetimi alanında kuram ve uygulama arasındaki ilişkinin zayıflığına değinmiştir. Alanda yoğunlukla yapılan nicel araştırma sonuçlarının uygulamaya geçirilemediğini ve nitel araştırmanın uygulama açısından daha faydalı olabildiği dile getirilmiş, katılımcılardan biri daha fazla durum çalışması ve saha çalışmasına başvurulması gerektiğini önermiştir.

Alanla ilgili olumlu olarak değerlendirilen konular genel olarak durumu “memnuniyet verici” olarak tanımlayan katılımcılar (N=9) tarafından belirtilmiştir. Genellikle anılan konular daha önce alanı etkileyen olaylar ve olgularla bağlantılıdır. Sıkça dile getirilen olumlu gelişmeler yeni kuşak eğitim yönetimi akademisyenlerinin yaptığı çalışmalar ve lisansüstü programlara olan ilginin dikkat çekici olması ile ilgilidir. Ayrıca söz edilmiş olan bir diğer olumlu süreç ise gelişen teknolojidir. Özellikle bilgiye ulaşmada büyük bir kolaylık ve avantaj sağlayan veri tabanları ve uzaktan eğitim uygulamalarının alanı zenginleştirdiğini düşünen birkaç katılımcı (N=2) bulunmaktadır.

Yukarıda dile getirilenlere ek olarak, alanın akademik anlamda durumunu olumlu veya olumsuz nasıl tanımlamış olursa olsun hemen her katılımcı bir cümle de olsa eğitim yönetimi alanı hakkında olumlu ve ümit verici ifadeler kullanmıştır.

Kategori 6: Akademisyenlerin Alanın Geleceği ile İlgili Beklentileri ve Görüşleri

Katılımcılara son olarak eğitim yönetimi alanının geleceği ile ilgili beklentileri sorulduğunda, sayıca yarı yarıya farklılık bulunmuştur. Alanın geleceğine “iyimser” bakanlar 9 kişi iken, “kötümser” olduğunu belirtenler 10 kişidir. Beklentiler derinlemesine irdelendiğinde beliren temalar, dile getirilmiş olan sorunlarla benzerlik göstererek akademisyenler ve etkinlikleriyle, alanın meslekleşmesiyle ve lisansüstü programlarla bağlantılıdır.

Alanın geleceğini ümitsiz ve karamsar olarak nitelendiren gruptaki katılımcılar bunun nedenini daha önce belirtmiş oldukları alandaki mevcut sorunlara dayandırmışlardır. Geleceği ümitli ve iyimser olarak nitelendirenler ise genellikle karamsarlığa düşmenin alanın gelişimi açısından olumsuz sonuçlar doğuracağını ve sorunlara rağmen olumlu düşünmek gerektiğini belirtmişlerdir. Beklentilerle ilgili olarak karamsar olanlar da iyimser olanlar da çoğunlukla daha önce belirtmiş oldukları sorunlardan yola çıkarak görüşlerini dile getirmişlerdir.

Sıklıkla anılan (N=15) öncelikli konu, akademisyenler ve onların etkinlikleriyle ilgilidir. Belirtilen sorunlar doğrultusunda akademisyenlerin yeni konularda araştırmalara yönelmeleri ve niteliklerinin artması beklenmektedir. Bu noktada, farklı paradigmlar ışığında farklı araştırma yöntemlerinin bilinmesini ve paradigmatik dönüşümün gerekliliğini öneren birkaç katılımcı mevcuttur. Ayrıca, doğru araştırma yaklaşımının konuyla bağlantılı olarak doğru seçilmesinin gerekliliğini vurgulamışlardır. Akademisyenlerle ilgili olarak

irdelenen geleceğe dönük bir başka olgu az sayıda (N=2) katılımcı tarafından kendilerinin yerine geçecek olan geleceğin akademisyenleri ile ilgilidir. Emekli olduklarında yerlerini alacak olan genç akademisyenlerin iyi yetiştirilmesi gerektiğini vurgulayan bir katılımcının aksine diğer bir katılımcı genç akademisyenlerden daha ümitli olduğunu belirtmiştir.

Değinen bir başka beklenti ise, yine meslekleşme ile bağlantılıdır. Katılımcıların yarısı (N=10), akademisyenlerin mesleki yapılanmasının gelecek için gerekli olduğunu, Batı'da olduğu gibi ülkemizde de eğitim yönetimi alanında farklı konularla ilgili çalışma gruplarının oluşturulması ve ortak çalışmalar yapılmasını önermişlerdir. Alanda ciddi bir gelişim için mesleki örgütlenme adına akademik çabaların birleştirilmesi ve işbirliği beklentisi içinde olduklarını belirtmişlerdir.

Gelecekle ilgili son olarak ortaya çıkan kategori ise daha önce de değinilmiş olan yüksek lisans ve doktora dersleri konusundadır. Katılımcıların yarıdan azı (N=7) bu konuya değinmiş olup vurgulanan konular arasında lisans programlarının tekrar açılması gerekliliği, lisansüstü programlarındaki içeriğin gelecekteki ihtiyaçları göz önüne alacak şekilde yeniden düzenlenmesi ihtiyacı ve öğrencilere alanla ilgili özgüven kazandırılmasının gelecekte alanı olumlu etkileyeceği bulunmaktadır.

Sonuç ve Tartışma

Araştırmanın bulguları, Ankara ilinde çalışmalarını sürdüren akademisyenlerin algıları bağlamında, geçmişten bugüne değişerek varolan sorunlar çerçevesinde eğitim yönetimi alanının akademik anlamda bir karmaşa yaşadığını göstermektedir. Bu bulgu, Maxcy (2001)'nin alanın durumunu tasvir etmek için kullanmış olduğu "karışıklık" (turmoil) ifadesi ile örtüşmektedir.

Görüşmelerde ortaya çıkan temalar ve sonuçlarla ilintili ilk konu, genelde eğitim, özelde eğitim yönetiminin bilimsel doğası ile ilgilidir. Akademisyenlerin görüşleri farklılık göstermekle birlikte ortak bir paydada özetlemek gerekirse eğitim yönetimi disiplinlerarası uygulamalı bir sosyal bilim olarak adlandırılabilir. Çeşitli kaynaklarda da belirtildiği gibi, yaygın görüş eğitim yönetiminin bir çalışma alanı olduğu, bir disiplin olmaktan çok antropoloji, sosyoloji, psikoloji, işletme gibi alanların bilgi temeline dayanan ve bulgularından yararlanan disiplinlerarası bir çalışma alanı olduğudur (Donmoyer, 2001; Imber, 1995; Şimşek, 2005). Bu noktada, araştırmanın alanın bilimsel doğası ile ilintili bulguları alanyazınla paralellik göstermektedir. Ayrıca, Türkiye bağlamında, Eğitim Yönetimi Akademisyenler Kurulu'nun almış ve duyurmuş olduğu kararlarda da bu görüş desteklenmektedir (EYAK, 2009). Little ve McLaughlin'in (1993) belirttiği gibi "bizlik" anlamındaki "w-ness/groupness" kaygısından çok eğitim yönetimi alanında başta bilişsel psikoloji olmak üzere farklı sosyal bilimlerden yararlanarak disiplinlerarası bir yaklaşım benimsemenin gereği bu çalışmanın bulgularında değinen bir

konudur. Öte yandan, alanı pozitif bilim olarak algılayan akademisyenler de bulunmaktadır.

Vurgulanan ikinci tema, dünyadaki eğitim yönetimi araştırmalarının da gündemini belirleyen (Achilles, 2005; Anderson ve Jones, 2000; Oplatka, 2007), bilgi temeli arayışı ve çalışmaları ile ilgilidir. Bulgulara göre, alandaki mevcut kaynaklar akademisyenlerin ancak yarısı tarafından bilgi temeli olarak algılanmaktadır. Konunun otoritelerinden olan Fenwick English, alandaki bilgi temelini çeşitlilik ve farklılıktan yoksun olduğunu ve kuramın rolünün zayıfladığını düşünmektedir (Akt. Samier, 2008). Türkiye bağlamında, Ankara ili ile sınırlı olsa da, bu konudaki bulgular yarı yarıya alanyazınla benzerlik göstermektedir. Ek olarak, “bilgi temeli” oluşturma gerekliliğinin sorgulanması ile ilgili bulgular da Achilles’in düşüncelerini desteklemektedir. Achilles (2005), alandaki bilgi temelini “yarı saydam” olarak tanımlamış ve bu durumun irdelenmesi gerekliliğini vurgulamıştır. Bu çalışmada da, bazı akademisyenler sosyal bilimlerde tek bir gerçekten söz etmenin mümkün olmadığı görüşünden yola çıkarak, sabit bir bilgi temelini muğlak olduğunu belirtmişlerdir. Son yıllarda, NCPEA tarafından hazırlanmış olan Connexions projesi, alanda bilgi üretimini ve yayılımını sağlamak ve yöneticilerin eğitimine katkıda bulunmak adına etkili bir uygulamadır. Bilgilerin modüller yoluyla serbest erişimle paylaşıldığı bir platform kullanan NCPEA araştırmacıları bu bağlamda örnek teşkil etmektedirler (Dembowski, 2006).

Araştırmanın sonuçlarının işaret ettiği bir diğer bulgu, alanda akademisyenlerce benimsenmiş hakim bilimsel paradigmanın pozitivism olduğu ve bunun bir yansıması olarak genellikle nicel araştırma yönteminin kullanılmasıdır. Bu bulguyu destekleyen görüşlere alanyazında pek çok yazar tarafından değinilmiştir (Aydın ve diğ., 2010; Fırat, 2006; Şimşek, 2005). Aydın ve diğ. (2010), bu araştırmadaki katılımcıların görüşlerini destekleyen sonuçlar bulmuşlardır. Aydın ve arkadaşlarına göre (2010), Türkiye’de eğitim yönetimi araştırmaları daha çok nicel yöntemle (% 61,0) yapılmakta, nitel ve karma yöntemlere dayalı çalışmalar yurt dışı ile karşılaştırıldığında az sayıda bulunmaktadır. Griffiths de (1995), yöntem sorunu ile ilgili olarak, kuramsal çoğulculuk yaklaşımını önererek araştırmaların amacına yönelik en uygun bir veya birden fazla yöntemin birleştirilerek kullanılması gerekliliğini vurgulamıştır. Burada, önem taşıyan olgu araştırmalarda yöntemin araştırma problemini değil, problemin yöntem seçimini belirlemesi gerekliliğidir. Yine araştırma gelenekleri ile ilintili olarak, akademisyenler arasında Amerika Birleşik Devletleri’nde yaşanmış olan “paradigma savaşlarına” (Hoyle, 2003) benzerlik gösteren güçlü bir fikir ayrılığı bulunmamakla birlikte, nicel ve nitel araştırma yöntemlerinin kullanımı konusunda görüş ayrılığı ve farklı eğilimler olduğu ortaya çıkmıştır. Hoyle (2003), yöntem üzerine akademisyenler arasındaki çatışmalara değinerek bunun öğrenciler ve diğer paydaşlara hiçbir yarar sağlamadığını vurgulamıştır. Nicel araştırmanın yoğunlukla kullanılmasının sebebi, bulgular ışığında, geçmişten ve alışılmış mevcut

araştırma geleneğine bağlılık olarak ortaya çıkmaktadır. Sayısal verilerin daha güvenilir ve geçerli olduğuna yönelik yaygın inanç da bu durumu desteklemektedir. Nitel araştırmanın “bilimselliğinin” bazı akademisyenlerce sorgulandığı hem bu çalışmanın bulgularında, hem de alanyazında söz edilen bir sebeptir (Lutz, 2000; Ribbins and Gunter, 2002). Çalışmanın bulguları hakim araştırma yönteminin nicel araştırma olduğunu gösterse de, yöntem konusunda çeşitliliğin yavaş da olsa paradigmatik bir değişimin söz konusu olduğu da belirtilmiştir. Paradigmatik dönüşüm olgusunun varlığından söz eden çeşitli çalışmalar da bu bulguyu desteklemektedir (Turan, 2004; Şimşek, 2003). Dünya ülkeleri ile karşılaştırıldığında, ilgili literatür özellikle Uzakdoğu ve Batı ülkelerinde yorumlamacı paradigmanın yoğunlukla kullanıldığına işaret etmektedir (Aydın ve diğ., 2010; Kim ve Cho, 2005). Örneğin, Kim ve Cho (2005), insan doğası ile ilintili sosyal olguların çoğul gerçekliğine bağlı olarak, kendi ülkelerindeki bağlamı ve sorunları anlayabilmek adına, Kore’de nitel araştırma yöntemlerinin yaygınlıkla kullanıldığını belirtmektedirler.

Alanın durumuna ışık tutmak adına eğitim yönetimi alanının Türkiye’de akademik anlamda gelişimini etkileyen geçmişten günümüze bazı olaylar ve dönüm noktaları da çalışmanın bulguları arasında yer almaktadır. Alanın bugünkü bilimsel durumuna katkı yapan en belirgin dönüm noktası 1965’te Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi’nin açılması ve ardından eğitim yönetiminin bilimsel anlamda çalışılmaya başlanmasıdır. Bulgularda sözü edilen diğer olaylar ise MEHTAP projesi, 14. Millî Eğitim Şurası’nda eğitim yönetiminin bir meslek olarak kabul edilmesi, 1997’de eğitim fakültelerinin yeniden yapılandırılması çerçevesinde eğitim yönetiminde lisans programlarının kapatılması, Millî Eğitim Bakanlığının yöneticilerin seçilmesi, atanması ve eğitimi ile ilgili uygulamaların yetersiz bulunması, ülkenin ekonomik durumunun geniş çaplı bilimsel araştırmaları olumsuz etkilemesi olarak ortaya çıkmaktadır. Donmoyer (2001), eğitim yönetimini kamu politikaları alanı olarak nitelendirmektedir ve bu bağlamda bulgulardan da anlaşıldığı gibi ülkede gerçekleşen sosyal, politik ve ekonomik gelişmeler alanı kuram ve uygulama açısından etkilemektedir.

Çalışmanın temel amacına bakıldığında, alanın akademik durumunun saptanması ile ilintili olarak güncel sorunlar ağırlık taşımaktadır. Sorunlardan bazıları geçmişten günümüze alanı etkileyen olayların doğurguları olarak nitelendirilebilir. Öncelikli edinilen bulgu, 1997 yapılanması ile ilgili olarak süregelen sorunların alanın bilimsel gelişimini olumsuz etkilemesi ile ilgilidir. Bu bağlamda akademisyenler arasında görüş farklılıklarının bulunduğu tespit edilmiş ve bu durumu sorun olarak algılayanların yanı sıra olumlu algılayanlar ve gelişime katkısı olduğunu düşünenler de bulunmaktadır. İlgili literatürde (Aydın, 1998), akademisyenler arasında bu gelişmenin hayal kırıklığına ve motivasyonun düşmesine yol açtığı belirtilmektedir. Belirtilen sorunlardan bir diğeri ise, Millî Eğitim Bakanlığı ve akademisyenler arasında işbirliğinin yetersiz olması ve yapılan çalışmaların uygulamaya geçirilme güçlüğü ile

ilgilidir. Bu noktada, geçmişten bu yana süregelen kuram ve uygulama ilişkisinin kurulamaması sorunu gündeme gelmektedir. Eğitimin bir uygulama alanı olduğu düşünüldüğünde, yapılan bilimsel çalışmaların büyük oranda akademik yükseltmeler için yapılması ve ülkedeki eğitim sistemini iyileştirme adına yoğunlukla kullanılmaması irdelenmesi gerekli bir sorundur. Dünyada da tartışılmakta olan bu durum, kuram ve uygulamanın işbirliği içinde olması gerekliliğini vurgulayan farklı araştırmalarla da desteklenmektedir (Boyer, 1990; Hoang, 2006). Garret (2007) bu olguyu, akademisyenlerin halka karışması ve sahaya inmeleri gerekliliği, gazete, dergi, komisyonlar gibi uygulamaya dönük etkinliklerde öğretmen ve okul müdürlerinin anlayabileceği dilden konuşmaları zorunluluğunu belirterek ifade etmiştir. UCEA tarafından yürütülen “Voices” projesi kuram uygulama işbirliğini oluşturmada başarılı bir örnek oluşturmaktadır (Mullen, 2006).

Bulguların ortaya çıkardığı başka bir sorun alanı, eğitim yönetimi akademisyenlerinin kişisel zorlukları ile ilgilidir. Yabancı dil sorunu, akademisyenler arasında bilimsel işbirliğinin ve iletişimin yetersizliği, akademisyen sayısının yetersizliği ve dolayısıyla iş yükünün fazla olması, bilimsel yeterliliklerin tam olarak sağlanamamış olması dolayısıyla nitelikli akademisyen sayısının az olması gibi sorunlar dile getirilmiştir. Boyer (1990), bilim adamlarını sınıflandırdığı çalışmasında bütünleştirici akademisyenlikten bahsetmiştir. Bu noktada, eğitim yönetimi alanındaki akademisyenlerin hem disiplinlerarası bir yaklaşımı benimsemeleri, hem de bilgi üretirken karşılıklı işbirliği içinde olmaları alanın bilimleşmesine ve gelişimine büyük katkı sağlayacaktır. Ayrıca, alanda nitelikli araştırmaların sayıca az olduğu bulgusu yaratıcılık ve bilimsel yeniliklere açık bir bakış açısı ihtiyacını doğurmaktadır. EYAK (2009) raporunda da aynı sorun dile getirilmiş ve araştırmaların bilimsel kaygılardan çok yayın yapma telaşı içerisinde yürütüldüğü ve sonuç olarak tekrara dayalı, özgünlükten uzak çalışmalar yapıldığı belirtilmiştir. Yöntem ve içerik açısından yenilikçi, özgün ve Türkiye bağlamındaki sorunlara yönelik çalışmalara ihtiyaç olduğu açıktır. Mullen ve Fauske’nin (2006) araştırmaların niteliği ve etki faktörü üzerine olan fikirleri de araştırmanın bulgularını desteklemektedir.

Bu sorunlara ek olarak, alanın meslekleşmesi konusu ile ilgili bulgular da elde edilmiştir. Alanın tanımı ve isimlendirilmesi konusunda tam bir fikir birliği dahi elde edilememişken profesyonel ve örgütlü bir yapılanmanın eksikliği alanın gelişimini etkilemektedir. Donmoyer (2001) ve Evers (2003)’ün değindikleri gibi, bilim, sanat, uygulama alanı gibi tanımların hangisinin alanı en iyi tanımladığına hala karar verilememiştir. Akademisyenler arası dayanışma ve işbirliğini teşvik etmek, kuram ve uygulama arasında sağlıklı bir işbirliği oluşturmak, alanda bilgi temelini oluşturabilmek adına mesleki yeterliliklerin belirlenmesi, lisansüstü programlarının standartlaştırılması ve niteliklerin artırılması ciddi mesleki dayanışma ve yapılanmayla gerçekleşecektir.

Sonuç olarak, bu araştırmanın bulguları ve mevcut alanyazın ışığında Türkiye’de eğitim yönetimi alanı, Ankara’da görev yapan akademisyenlerin algıları çerçevesinde sorunlu ve bir anlamda karmaşa içinde bir geçiş süreci olarak tanımlanabilir. Akademisyenlerin bu durumun bilincinde oldukları, çeşitli zorluk ve sorunlara rağmen üretmeye devam ettikleri, ve gelecekle ilgili az ya da çok ümitli olduklarını dile getirmek mümkündür. Bulgular, geleceğe yönelik akademik dayanışma ve işbirliği ihtiyacı, kuram ve uygulama arasındaki kopukluğun giderilmesi, konuyla ilgili bilimsel farkındalığın ve çabaların artırılması, yenilikçi ve yaratıcı, ülkenin gerçeklerini konu alan bilimsel çalışmaların yapılması gibi önerileri desteklemektedir. Ek olarak, ikincil düzeyde önem taşıyabilecek özellikte bulgular da bazı konulara ışık tutabilecek nitelikte değerlendirilebilir:

- Eğitim yönetimi alanının ülkede olan sosyal, ekonomik ve politik bazı olaylardan bağımsız düşünülmemeyeceği,
- Alandaki sorunların akademisyenlerin güdülenmelerini olumsuz etkilediği,
- Yurtdışında araştırma ve öğretim deneyimi olan akademisyenlerin varlığının alanı olumlu etkilediğine dair görüşlerin sıklığı,
- Alana yüksek lisans ve doktora düzeyinde girmiş olan akademisyenlerin diğerlerine göre karşılaştırma yapabilme olanakları dahilinde konuya farklı yorumlar getirebildikleri

araştırmada edinilen ikincil bulgular olarak değerlendirilebilir. Elbette bunlar araştırmacının nitel araştırmanın bir aracı olan görüşmeler ışığındaki gözlemleri ve yorumları ile sınırlıdır.

Bu araştırmanın sonuçlarını tüm Türkiye’ye genellemek mümkün değildir, fakat alandaki akademisyenlerin bir bölümünün gözünden ve deneyimlerinden yararlanmış olmak alana katkı sağlayacaktır. Ayrıca, alanı emek ve deneyimleriyle geliştirmeye çalışan, ülkenin çeşitli yerlerinde görev yapan eğitim yönetimi öğretim üyelerinden oluşan Eğitim Yönetimi Akademisyenler Kurulu’nun hazırlamış oldukları raporlarda belirtilen konular da benzeri sorunları gündeme getirmiştir. Dünya ülkeleri ile karşılaştırıldığında Batılı ülkelerin alanda bilimsel araştırma açısından çok ileride oldukları bilinse de, benzeri sorunları onlar da deneyimlemektedirler. Bu bağlamda, alanın bilimsel durumunu, niteliğini ve ülkemizde gelmiş olduğu noktayı anlamak ve gerekli önlemleri almak gerekmektedir.

Kaynakça/References

- Achilles, C. (2005). Drama in education administration: A farce or a morality play? In *Crediting the past, challenging the present, creating the future*. National Council of Professors of Educational Administration (NCPEA), Sam Houston State University.
- American Educational Research Association (1999). *Task force on research & inquiry in educational administration*. <http://www.aera.net/divisions/a/aneews/fall99.2.htm>, 15/12/2005 tarihinde alındı.
- Anderson, G. L., & Jones, F. (2000). Knowledge generation in educational administration from the inside out: The promise and perils of site-based, administrator research. *Educational Administration Quarterly*, 36(3), 428-464.
- Aydın, A. (1998). Eğitim fakültelerinin yeniden yapılandırılması ve öğretmen yetiştirme sorunu. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 4(15), 275-286.
- Aydın, A., Erdağ, C., & Sarier, Y. (2010). Eğitim yönetimi alanında yayınlanan makalelerin konu, yöntem ve sonuçlar açısından karşılaştırılması. *Eurasian Journal of Educational Research*. Bahar (39), 37-58.
- Bajunid, İ. A. (1996). Preliminary explorations of indigenous perspectives of educational management. *Journal of Educational Administration*, 34(5), 50-73
- Balcı, A., Şimşek, H., Gümüseli, A. İ., & Tanrıöğür, A. (2009). *EYAK Eğitim yönetimi araştırmaları ve yayın hakkında rapor*. <http://eyedder.org/belgeler/Egitim-Yonetimi-Arastirmalari-Yayin-Hakkinda-Rapor.pdf>, 18/4/2010 tarihinde alındı.
- Barnett, B. C. (2006). *Emerging trends in international leadership education*. Available from <http://www.ucea.org/JRLE/issue.php>. 15/10/ 2006 tarihinde alındı.
- Beach, R., & Berry, J. (2005). Now is the future. In T. Creighton, S. Harris, & J. Craig Coleman (Eds.), *Crediting the past, challenging the present, creating the future*. National Council of Professors of Educational Administration, 123-134.
- Bates, R. J. (1994). The bird that sets itself on fire: Thom Greenfield and the renewal of *educational administration*. Paper presented at the 8th International Intervisitation Program Ontario Institute for Studies in Education, Canada, Toronto.
- Boyan, N. (1988) Administrative behavior. In N. Boyan (ed.). *Handbook of research on educational administration* (pp. 77-97). New York: Longman.
- Boyer, E. L. (1990). *Scholarship reconsidered: Priorities of the professorate*. San Francisco: Jossey-Bass.
- Burrell, G., & Morgan, G. (1979). *Sociological paradigms and organisational analysis*. New Hampshire: Heinemann.

- Bursalıoğlu, Z. (2000). *Eğitimde yönetimi anlamak sistemi çözümlenmek*. Ankara: Pegem.
- Campbell, R. F., Bridges, E. M., Corbally, J. E., Nystrand R. O., & Ramseyer, J. A. (1971). *Introduction to educational administration* (4th ed.). Boston: Allyn and Bacon.
- Celep, C. (2009). *Türkiye’de eğitim yönetimi bilimsel toplantıları: Tarihsel gelişim, kararlar, belgeler, yazışmalar*. <http://www.eyedder.org.tr>, 15/07/2010 tarihinde alındı.
- Chun Kim, Y., & Cho, J. (2005). Now and forever : Portraits of qualitative research in Korea. *International Journal of Qualitative Studies in Education*, 18(3), 355-377.
- Culbertson, J. A. (1988). A century’s quest for a knowledge base. In N. J. Boyan (Ed.). In *Handbook of research in educational administration* (pp. 3-26). NY: Longman.
- Çelik, V. (2003). Eğitim yöneticisi yetiştirme politikasına yön veren temel eğilimler. C. Elma & Ş. Çınkır (Eds.), *21.Yüzyıl Eğitim Yöneticilerinin Yetiştirilmesi Sempozyumu* (pp.3-12). Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi.
- Dembowski, F. (2006, October 23). *The role of NCPEA in developing and promoting best practice*. <http://cnx.org/content/m13665/1.3/>, 20/9/2010 tarihinde alındı.
- Donmoyer, R. (1999). The continuing quest for a knowledge base: 1976-1998. In J. Murphy, & K. S. Louis (Eds.), *Handbook of research in educational administration* (25-43). San Francisco: Jossey-Bass.
- Donmoyer, R., Imber, M., & Scheurich, J. (Eds.). (1995). *The knowledge base in educational administration: Multiple perspectives*. Albany: State University of New York Press.
- Donmoyer, R. (2001). Evers and Lakomski’s search for leadership’s holy grail (and the intriguing ideas they encountered along the way). *The Journal of Educational Administration*, 39(6), 554-572.
- Esther, S. H. (2006). Educational decentralization in three Asian societies: Japan, Korea and Hong Kong. *Journal of Educational Administration*, 44(6), 590-603.
- Evers, C. (2003). Philosophical reflections on science in educational administration. *International Studies in Educational Administration*, 31(3), 30-41.
- Fırat, N. Ş. (2006). Pozitivist yaklaşımın eğitim yönetimi alanına yansımaları, alana getirdiği katkı ve sınırlılıklar. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20, 40-51.
- Fraenkel, J. R., & Wallen, N. E. (1996). *How to design and evaluate research in education*. New York: McGraw Hill.
- Garrett, A. W. (2007) The games people play: Educational scholarship and school practice. *Curriculum and Teaching Dialogue*, 10(1), 3-11.

- Gedikoğlu, T. (1997). Eğitim yönetimi dün, bugün ve 2000li yıllara doğru. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 3(3) 299-308.
- Gore, J., & Gitlin, A. (2004). [Re]Visioning the academic divide: Power and knowledge in the educational community. *Teachers and Teaching: Theory and Practice Journal*, 10(1), 35-58.
- Griffiths, D. (1995). Theoretical pluralism in educational administration. In R. Donmoyer, M. Imber, & J. Scheurich (Eds.), *The knowledge base in educational administration: Multiple perspectives* (pp. 302-311). Albany: State University of New York Press.
- Hoang, T. (2006). Recognizing each others' faces in educational leadership's scholarship and practice. *University of South California Essays in Education*, (17). <http://www.usca.edu/essays/vol172006/Hoang.pdf>. 20/09/2008 tarihinde alındı.
- Hoy, W. K., & Miskel, G. C. (1987). *Educational administration: Theory, research and practice*. NY: Random House.
- Hoyle, J. R. (2003). Educational administration: Atlantis or Phoenix. *UCEA Review*, XLV(1), 5-9.
- Imber, M. (1995). Organizational counterproductivism and educational administration. In R. Donmoyer., M. Imber, & J. Scheurich (Eds.), *The knowledge base in educational administration: Multiple perspectives* (pp. 113-123). Albany: State University of New York Press.
- Kvale, S. (1996). *Interviews: An introduction to qualitative research interviewing*. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Little, J. W., & McLaughlin, M. W. (1993). Introduction: Perspectives on cultures and contexts of teaching. In J. W. Little, & M. W. McLaughlin (Eds.), *Teachers' work: Individuals, colleagues, and contexts* (pp. 1-8). New York: Teachers College Press.
- Littrell, J., & Foster, W. (1995). The myth of a knowledge base in administration. In R. Donmoyer, M. Imber, & J. Scheurich (Eds.), *The knowledge base in educational administration: Multiple perspectives* (pp. 32-46). Albany: State University of New York Press.
- Lunenburg, F. C., & Ornstein, A. C. (1996). *Educational administration: Concepts and practices* (2nd ed.). CA: Wadsworth.
- Lutz, F. W. (Fall 2000) Daniel E. Griffiths: He changed an entire profession. *UCEA Review*, XLI(3), 1-3.
- Maxcy, S. J. (2001). Educational leadership and management of knowing: The aesthetics of coherentism. *Journal of Educational Administration*, 39(6), 573-588.
- Mullen, C. (2006). *Hope replenished: Exceptional scholarship strides in educational administration*. <http://cnx.org/content/m13697/1.3/>, 15/12/2010 tarihinde alındı.

- Mullen, C., & Fauske, J. (2006). *The Academy's Zeitgeist—standards of scientific investigation: Exploring the impact of scholarly work*. <http://cnx.org/content/m13504/1.1/>, 15/12/2010 tarihinde alındı.
- Murphy, J. (1995). The knowledge base in school administration: historical footings and emerging trends. In R. Donmoyer, M. Imber, & J. Scheurich (Eds.), *The knowledge base in educational administration: Multiple perspectives* (pp. 61-73). Albany: State University of New York Press
- Oplatka, I. (2007). The scholarship of educational management: Reflections from the 2006 CCEAM Conference. *International Studies in Educational Administration*, 35(1), 92-104
- Orr, M. T., & Pounder, D. (2006). UCEA/TEA-SIG Taskforce on evaluating leadership preparation programs. Taskforce report: Six years later. In *the Annual Conference of the University Council for Educational Administration*, San Antonio, TX.
- Papa, R. (2009). *The discipline of education administration: Crediting the past*. <http://cnx.org/content/m12868/1.7/> 08/04/2010 tarihinde alındı.
- Patton, M. Q. (1990). *Qualitative evaluation and research methods* (2nd ed.). Newbury Park, CA: Sage Publications, Inc.
- Ribbins, P., & Gunter, H. (2002). Mapping leadership studies in education towards a typology of knowledge domains. *Educational Management & Administration*, 30(4), 359-385.
- Riehl, C., Colleen, L. L., Short, P. M., & Reitzug, U. C. (2000). Reconceptualizing research and scholarship in educational administration: Learning to know, knowing to do, doing to learn. *Educational Administration Quarterly*, 36(3), 391-427.
- Sakaoğlu, N. (2003). *Osmanlı'dan günümüze eğitim tarihi*. İstanbul: Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Samier, E. A. (2008). On the kitschification of educational administration: An aesthetic critique of theory and practice in the field. *International Studies in Educational Administration*, 36(3), 3-18
- Scheurich, J. J. (1995). The knowledge base in educational administration: postpositivist reflections. In R. Donmoyer, M. Imber, & J. Scheurich (Eds.), *The knowledge base in educational administration: Multiple perspectives* (pp.17-31). Albany: State University of New York Press.
- Sergiovanni T. J., Burlingame, N., Coombs, F. S., & Thurston, P. W. (1987). *Educational governance and administration* (2nd ed.). New Jersey: Prentice-Hall Inc.
- Şimşek, H. (1997). Pozitivizm ötesi paradigmatik dönüşüm ve eğitim yönetiminde kuram ve uygulamada yeni yaklaşımlar. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 3(1), 97-109.

- Şimşek, H. (2003). Eğitim yöneticilerinin yetiştirilmesi: Karşılaştırmalı örnekler ve Türkiye için çıkarımlar. *Çağdaş Eğitim Sistemlerinde Öğretmen Yetiştirme Ulusal Sempozyumu Eğitimde Yansımalar: VII*, (syf. 130-138). Ankara: Tekişik Yayıncılık.
- Şimşek, H. (2005). *Eğitim yönetimi bilimin neresinde?* <http://www.hasansimsek.net/files/Eğitim%20Yönetimi%20Bilimin%20Neresinde.doc>. 3/6/2007 tarihinde alındı.
- Şişman, M. & Turan, S. (2003). Dünyada eğitim yöneticilerinin yetiştirilmesine ilişkin başlıca yönelimler ve Türkiye için çıkarılabilecek bazı sonuçlar. C. Elma, & Ş. Çınkır (Eds.), *21.Yüzyıl Eğitim Yöneticilerinin Yetiştirilmesi Sempozyumu* (syf. 239-253). Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi.
- Şişman, M., & Turan, S. (2004). Eğitim yönetiminin gelişimi. İçinde: Y. Özden (Ed), *Eğitim ve okul yöneticiliği el kitabı* (pp. 99-146). Ankara: Pegem
- Thomson, P. (2000). Move over Rover! An essay/assay of the field of educational management. *UK Journal of Education Policy*, 15(6), 717-732.
- Turan, S. (2000). John Dewey’s report of 1924 and his recommendations on the Turkish educational system revisited. *History of Education*, 29(6), 543-55
- Turan, S. (2004). *Modernizm, postmodernizm ve ‘krizdeki alan eğitim yönetimi.’* XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı, Malatya, 6-9 Temmuz 2004.
- Willower, D. J., & Forsyth, P. B. (1999). A brief history of scholarship in educational administration. In J. Murphy, & K. S. Louis (Eds.), *Handbook of research in educational administration* (pp.1-23). San Francisco: Jossey-Bass.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (1999). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayınevi.

İletişim/Correspondence

Öğr. Gör. Dr. Deniz Örucü
Başkent Üniversitesi
Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü
Eskişehir Yolu 20.km
Bağlıca/Ankara
e-posta: orucu@baskent.edu.tr

Received: 05/02/2011
Revision received: 06/05/2011
Approved: 06/05/2011